

Rozsudek Velkého senátu ve věci Savran v. Dánsko (stížnost č. 57467/15)

Datum rozhodnutí: 7. prosince 2021

Závěr: *Riziko z nedostatečné zdravotní péče o stěžovatele hrozí ostatním, nikoliv jemu samotnému, a proto deportace stěžovatele nespadá pod ochranu čl. 3.*

Obsah: Stěžovatel je turecký občan, do Dánska přijel jako šestiletý společně s otcem s řádným povolením. Stěžovatel byl v dospělosti v Dánsku společně s dalšími osobami odsouzen za úmyslné ublížení na zdraví s následkem smrti a byl na neurčito umístěn do residenční detence pro těžce duševně postižené. Současně bylo nařízeno jeho vyhoštění s trvalým zákazem vstupu na území Dánska. Poté kdy byl trest stěžovatele přezkoumán na základě podnětu opatrovníka v roce 2012, byl stěžovatel umístěn na psychiatrii a současně bylo rozhodnuto, že přes závažnost činu, jehož se dopustil, by výkon trestu vyhoštění byl nevhodný. Stěžovatelovi lékaři zdůrazňovali potřebu nepřerušované léčby a stěžovatel uváděl, že nikoho v Turecku nezná, celá jeho rodina je v Dánsku a on nemluví turecky, pouze něco málo kurdsy. Na základě odvolání státního zástupce bylo však předchozí rozhodnutí zrušeno a stěžovatel byl v roce 2015 vyhoštěn do Turecka. Uvádí, že zde vede osamělý život a nemá přístup k potřebné zdravotní péči. Příslušný senát Soudu v roce 2019 rozhodl čtyřmi hlasy ke třem, že ve věci stěžovatele byl porušen čl. 3 Úmluvy. Věc byla na žádost dánské vlády předložena Velkému senátu, a ten rozhodl šestnácti hlasy k jednomu, že nebyl porušen čl. 3 Úmluvy, a jedenácti hlasy k šesti, že byl porušen čl. 8 Úmluvy. Soudkyně Jelić připojila odlišné stanovisko, soudce Serghides částečně odlišné a částečně nesouhlasné stanovisko, soudci Kjolbro, Dedov, Lubarda, Harutyunyan, soudkyně Kucsko-Stadlmayer a Poláčková vyjádřili společně částečně nesouhlasné stanovisko.

Poznámka: Soud dospěl k závěru, že se neprokázalo, že by došlo závažnému, rychlému a trvalému zvratu zdravotního stavu stěžovatele, který by mu způsobil závažné utrpení. Současně soud uvedl, že vnitrostátní orgány neposoudily osobní poměry stěžovatele.

Trvalý zákaz vstupu na území Dánska byl v osobní situaci stěžovatele nepřiměřený.

Související judikatura: rozsudek ze dne 16. 4. 2013, *Aswat v. Spojené království*, stížnost č. 17299/12, rozsudek ze dne 6. 2. 2001, *Bensaid v. Spojené království*, č. 44599/98, ECHR 2001 I, rozsudek Velkého senátu ze dne 28. 9. 2015, *Bouyid v. Belgie*, č. 23380/09, ECHR 2015, rozsudek ze dne 8. 11. 2016, *El Ghatet v. Švýcarsko*, č. 56971/10, rozsudek Velkého senátu ze dne 27. 5. 2008, *N. v. Spojené království*, č. 26565/05, ECHR 2008, rozsudek Velkého senátu ze dne 13. 12. 2016, *Paposhvili v. Belgie*, č. 41738/10.

Relevantní ustanovení: Čl. 3 (zákaz mučení) čl. 8 (právo na respektování rodinného a soukromého života) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách

Standard Verlagsgesellschaft v. Rakousko (č. 3) (stížnost č. 39378/15)

Datum rozhodnutí: 7. prosince 2021

Závěr: *Přispěvatelé do internetových diskusí se obracejí k veřejnosti, nikoliv k žurnalistovi a nemohou být proto považováni za žurnalistické zdroje.*

Obsah: Stížnost směřuje proti rozhodnutí vnitrostátního soudu, který nařídil stěžovatelce vydat informace o registrovaných uživateli, kteří umístili své komentáře na derStandard.at, což je webová stránka časopisu Der Standard. Tyto komentáře měly spojit politiky mimo jiné s korupcí nebo neonacizmem. Stěžovatelka původně komentáře pouze odstranila a současně odmítla odhalit identitu komentujících. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 10 Úmluvy. Soudce Eicke připojil k rozsudku částečně nesouhlasné stanovisko.

Poznámka: Soud uvedl, že data uživatelů nepoživají ochrany „žurnalistických zdrojů“ a neexistuje absolutní právo na anonymitu online. Nicméně vnitrostátní soudy nevyvážily dostatečně zájmy žalobců a zájem společnosti stěžovatele na zachování anonymity jejích uživatelů, za účelem podpory svobodné výměny názorů a informací, která požívá ochrany čl. 10 Úmluvy. Příkaz soudu tak nebyl nezbytný v demokratické společnosti.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 7. 2. 2012, *Axel Springer AG v.*

Německo, č. 39954/08, rozsudek Velkého senátu ze dne 8. 7. 1999, *Ceylan v. Turecko*, č. 23556/94, ECHR 1999 IV, rozsudek Velkého senátu ze dne 8. 7. 1999, *Couderc a Hachette Filipacchi Associés v. Francie*, č. 40454/07, ECHR 2015 (výňatky), rozsudek Velkého senátu ze dne 16. 6. 2015, *Delfi AS v. Estonsko*, č. 64569/09, ECHR 2015.

Relevantní ustanovení: Čl. 10 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (svoboda projevu).

Rozsudek Velkého senátu ve věci Abdi Ibrahim v. Norsko (stížnost č. 15379/16)

Datum rozhodnutí: 10. prosince 2021

Závěr: V rozhodovacím procesu vedoucím k adopci shledal soud nedostatky, které neumožňovaly dostatečně zohlednit zájem matky a syna na zachování vzájemného vztahu.

Obsah: Stěžovatelka je státní příslušnice Somálska. Její syn, narozený v Keni v roce 2009, předtím, než přišla do Norska, kde získala status uprchlíka, byl v roce 2010 umístěn do pěstounské péče. Centrum péče o matku a dítě, kde byla stěžovatelka s dítětem předtím umístěna a které jí mělo pomoci s péčí o dítě, oznámilo orgánu sociální péče, že je dítě ohroženo. Syn stěžovatelky byl následně umístěn do křesťanské rodiny, ačkoliv stěžovatelka žádala, aby byl dán k jejím příbuzným nebo do somálské či muslimské rodiny. Pokud jde o právo na styk s dítětem, stěžovatelka se se svým synem mohla vidět čtyřikrát ročně, vždy na dvě hodiny. Následně byl režim styku změněn na jednu hodinu šestkrát ročně. V roce 2013 státní orgány podaly žádost o adopci dítěte pěstounskou rodinou, což by znamenalo pro stěžovatelku žádná práva na styk s dítětem a zbavení rodičovských práv. Stěžovatelka proti tomu podala odvolání. Nežádala, aby se k ní dítě vrátilo, protože již strávilo značný čas u pěstounské rodiny a vytvořilo si na ni vazby, ale chtěla s ním být v kontaktu, mimo jiné proto, aby si její syn zachoval své kulturní a náboženské vazby. Vnitrostátní soudy její odvolání zamítly a povolily adopci. Jejich rozhodnutí bylo z velké části založeno na vazbě dítěte na pěstouny a jeho negativním postoji ke kontaktům s matkou. Stěžovatelka namítala porušení čl. 8 a čl. 9 Úmluvy. Příslušný senát soudu posoudil věc jen podle čl. 8 Úmluvy a dospěl k závěru o jeho porušení. Na žádost stěžovatelky byla věc předložena Velkému senátu.

Stěžovatelka před Velkým senátem poukazovala na to, že ačkoliv vznášela požadavky na náboženskou výchovu svého dítěte, adopte přerušila veškeré vazby mezi nimi a pěstounská rodina nechala dítě pokřtít. Velký senát jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 8 Úmluvy.

Poznámka: Soud rozhodl, že bude posuzovat přání stěžovatelky zajistit výchovu jejího syna v souladu s její muslimskou vírou jako integrální součást její stížnosti podle čl. 8, jak je vykládán a aplikován ve světle čl. 9, s tím, že není nezbytné samostatné posouzení podle čl. 9. Soud zdůraznil, že při rozhodnutí o umístění dítěte do náhradní péče byly zohledňovány různé zájmy, nejen to, zda vybraní pěstouni budou stejného kulturního a náboženského zaměření jako matka dítěte. Nicméně podmínky kontaktu mezi matkou a synem, které byly velmi omezené a vyústily v adopci, nebraly v úvahu zájem matky umožnit, aby si její syn zachoval alespoň částečné vazby na svůj kulturní a náboženský původ.

Související judikatura: rozsudek ze dne 17. 12. 2019, *A. S. v. Norsko*, č. 60371/15, rozsudek Velkého senátu ze dne 29. 6. 2007, *Folgerø a ostatní v. Norsko*, č. 15472/02, ECHR 2007 III, rozsudek ze dne 18. 6. 2019, *Haddad v. Španělsko*, č. 16572/17, rozsudek ze dne 19. 11. 2019, *K. O. a V. M. v. Norsko*, č. 64808/16, rozsudek ze dne 7. 12. 1976, *Kjeldsen, Busk Madsen a Pedersen v. Dánsko*, č. 5095/71, 5920/72, 5926/72, Series A 23, rozsudek Velkého senátu ze dne 7. 12. 1976, *Lautsi a ostatní v. Itálie*, č. 30814/06, ECHR 2011 (výňatky), rozsudek ze dne 22. 12. 2020, *M. L. v. Norsko*, č. 64639/16.

Relevantní ustanovení: Čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na respektování soukromého a rodinného života).

Tunikova a ostatní v. Rusko (stížnosti č. 55974/16, 53118/17, 27484/18, 28011/19)

Datum rozhodnutí: 14. prosince 2021

Závěr: Pokud jde o ochranu před činy domácího násilí, jsou ženy v Rusku v situaci faktické diskriminace.

Obsah: Stížnost se týká domácího násilí, včetně výhrůžek smrtí, fyzických útoků a v jednom případě závažného zmrzačení oběti, které pachatel usekl ruce sekerou. Tohoto zacházení se stěžovatelkám dostalo od jejich bývalých partnerů nebo manželů.

Stěžovatelky namítají nečinnost vnitrostátních orgánů, které opomněly zajistit právní rámec k postihu domácího násilí a potrestání jeho pachatelů. Soud rozhodl jednomyslně o porušení čl. 3 a čl. 14 ve spojení s čl. 3 Úmluvy a vydal doporučení podle čl. 46 Úmluvy, vzhledem k naléhavé potřebě zajistit změny vnitrostátního práva a praxe.

Poznámka: Soud konstatoval, že ruské veřejné orgány nezajistily právní rámec pro účinné potlačování domácího násilí. Případy stěžovatelek ukázaly, že vnitrostátní orgány nepovažují domácí násilí za důvod k zásahu. V situaci jim známého hrozícího rizika zůstaly zcela pasivní a jen přihlížely pokračujícímu zneužívání stěžovatelek. Nevyhodnocovaly riziko opakování domácího násilí a nevedly účinné vyšetřování domácího násilí, jehož oběťmi se staly stěžovatelky. Opomenutí vlády zajistit legislativu, která by čelila problému domácího násilí, vedla k vytvoření prostředí podporujícího činy domácího násilí.

Související judikatura: rozsudek ze dne 23. 5. 2017, *Bälşan v. Rumunsko*, č. 49645/09, rozsudek ze dne 22. 10. 2019, *Barsova v. Rusko*, č. 20289/10, rozsudek Velkého senátu ze dne 28. 9. 2015, *Bouyid v. Belgie*, č. 23380/09, ECHR 2015, rozsudek ze dne 17. 12. 2009, *Denis Vasilyev v. Rusko*, č. 32704/04, rozsudek ze dne 12. 2. 2013, *Eduard Popa v. Moldavsko*, č. 17008/07, rozsudek ze dne 9. 6. 2009, *Opuz v. Turecko*, č. 33401/02, ECHR 2009, rozsudek ze dne 9. 7. 2019, *Volodina v. Rusko*, č. 41261/17.

Relevantní ustanovení: Čl. 3 (zákaz mučení) čl. 14 (zákaz diskriminace) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Women's Initiatives Supporting Group a ostatní v. Gruzie (stížnost č. 73204/13 a 74959/13)

Datum rozhodnutí: 16. prosince 2021

Závěr: *Orgány veřejné moci nevnímaly zabezpečení účinných opatření na ochranu stěžovatelů jako nutnou prioritu.*

Obsah: Stížnost se týká útoku nepřátelského davu v centru Tbilisi na LGBT demonstraci v den 17. května 2013 který je mezinárodním dnem proti homofobii. Stěžovateli je 35 jednotlivců a dvě nevládní organizace. Účastníci protidemonstrace čítající 35–45 tisíc osob prolomili policejní kordóny tvořené neozbrojenými policisty, rozehnali stěžovatele a dále je pronásledovali ulicemi města. Někteří stěžovatelé se ukryli v policejních autobusech, ty ale nepřátelský dav obklíčil, vytloukl jim

okna kamením, stěžovatele bili, kopali a způsobili jim různě závažná poranění. Vnitrostátní orgány následně věc vyšetřovaly, což vedlo k zahájení dvou trestních řízení proti násilným účastníkům protidemonstrace. Z nich jedno řízení skončilo osvobozením obviněných a druhé stále probíhá. Soud rozhodl jednomyslně, že byl porušen čl. 3 ve spojení s čl. 14 a čl. 11 ve spojení s čl. 14 Úmluvy.

Poznámka: Soud zejména uvedl, že vnitrostátní orgány nezajistily opatření na ochranu LGBT demonstrantů před nepřátelským davem, ačkoliv si uvědomovaly rizika spojená s oznámenou událostí. Byly také předloženy důkazy, včetně videonahrávky, na nichž je patrný postoj tichého souhlasu příslušníků veřejné moci s násilnými činy a s nimi spojenými předsudky. Soud nemohl vyloučit možnost, že bezprecedentní rozsah násilí byl ovlivněn opomenutím veřejných orgánů, které řádně nevyšetřily útoky na LGBT společenství v průběhu demonstrace v předcházejícím roce, což bylo rovněž předmětem stížnosti soudu, a bylo konstatováno porušení Úmluvy.

Související judikatura: rozsudek ze dne 31. 5. 2018, *Abu Zubaydah v. Litva*, č. 46454/11, rozsudek ze dne 8. 10. 2020, *Aghdgomelashvili a Japaridze v. Gruzie*, č. 7224/11, rozsudek ze dne 7. 10. 2014, *Begheluri a ostatní v. Gruzie*, č. 28490/02, rozsudek Velkého senátu ze dne 28. 9. 2015, *Bouyid v. Belgie*, č. 23380/09, ECHR 2015, rozsudek ze dne 6. 11. 2018, *Burlyya a ostatní v. Ukrajina*, č. 3289/10, rozsudek ze dne 18. 6. 2019, *Chernega a ostatní v. Ukrajina*, č. 74768/10.

Relevantní ustanovení: Čl. 3 (zákaz mučení), čl. 14 (zákaz diskriminace) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Rozhodnutí o nepřijatelnosti stížnosti Lee v. Spojené království (stížnost č. 18860/19)

Datum rozhodnutí: 6. ledna 2022

Závěr: *Tím, že se stěžovatelé zcela spolehli na vnitrostátní právo, zbavili vnitrostátní soudy možnosti vyjádřit se k příslušným otázkám výkladu Úmluvy.*

Obsah: Stěžovatel si v roce 2014 objednal v pekařství dort pro společnou událost gay aktivistů, která se konala krátce poté, kdy severoirský parlament těsnou většinou potřetí zamítl legalizaci sňatku pro homosexuální páry. Na dortu měly být vyobrazeny populární televizní postavičky, logo aktivistického

sdružení gayů QueerSpace a heslo „Podporuj manželství gayů“. Následující den mu zavolali z pekařství, že dort nevyrobí, protože jsou „křesťanský podnik“, omluvili se mu a vrátili mu peníze. Stěžovatel proti pekařství zahájil soudní řízení pro porušení zásady rovného zacházení v přístupu ke službám. Pekařství se v řízení dovolávalo práva na svobodu projevu a svobodu náboženského přesvědčení. Vnitrostátní soudy nižších instancí daly za pravdu stěžovateli a uvedly, že pekaři nebyli oprávněni v obchodní sféře projevat své náboženské přesvědčení, jestliže je to v rozporu s právy ostatních. Nejvyšší soud jejich rozhodnutí zvrátil a uvedl, že se nejednalo o diskriminaci z důvodu přesvědčení, protože pekaři neodmítli stěžovatele protože je gay, ale proto, že odmítli podpořit poselství, s nímž niterně nesouhlasili. Soud prohlásil stížnost za nepřijatelnou z důvodu nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků.

Poznámka: Soud konstatoval, že pokud má být stížnost přijatelná, musí se stěžovatelé výslovně domáhat svých práv podle Úmluvy před vnitrostátními orgány. Stěžovatelé však argumentovali výhradně vnitrostátním právem. Není samo o sobě seznatelné, jakým způsobem zjištění Nejvyššího soudu a jejich důsledky pro stěžovatele souvisí s výkonem jeho práv garantovaných Úmluvou. V zásadě nebyl předmětem sporu účinek na stěžovatelův

soukromý život nebo jeho svobodu projevu, ale to, zda mělo pekařství povinnost vyrobit dort vyjadřující stěžovatelovu politickou podporu manželství osob stejného pohlaví. Vnitrostátní soudy tedy měly vyvážit tato stěžovatelova konkrétní práva proti právům pekařství podle čl. 9 a 10 Úmluvy. V žádné fázi sporu ale od nich nebylo požadováno, aby vyvažovaly stěžovatelova práva podle Úmluvy proti právům pekařství. Čl. 14 Úmluvy je pak nesamostatné povahy. Prostor pro jeho aplikaci se otevírá pouze v situaci, kdy skutkové okolnosti spadají do věcného rozsahu některého věcného práva podle Úmluvy.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 25. 3. 2014, *Vučković a ostatní v. Srbsko*, č. 17153/11, rozsudek Velkého senátu ze dne 28. 4. 2004, *Azinas v. Kypr*, č. 56679/00, ECHR 2004-III, rozsudek ze dne 7. 12. 1976, *Handyside v. Spojené království*, č. 5493/72 Series A 24, rozsudek Velkého senátu ze dne 22. 3. 2012, *Konstantin Markin v. Rusko*, č. 30078/06, ECHR 2012 (výňatky).

Relevantní ustanovení: Čl. 8 (právo na respektování rodinného a soukromého života), čl. 9 (svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání), čl. 10 (svoboda projevu), čl. 14 (zákaz diskriminace) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Zpracovala: Pavla Boučková